

The Journal of Academic Social Science Studies

JASSS

International Journal of Social Science

Doi number:<http://dx.doi.org/10.9761/JASSS7514>

Number: 65 , p. 141-152, Spring I 2018

Araştırma Makalesi / Research Article

Yayın Süreci / Publication Process

Yayın Geliş Tarihi / Article Arrival Date - Yayınlanma Tarihi / The Published Date

03.02.2018

15.03.2018

CENGİZ DAĞCI'NIN ÖYKÜ ÜÇLEMESİNDE İNSANİ KAVRAMLAR: "AŞK", "DOSTLUK", "ÖLÜM", "MUTLULUK" "AİLE BAĞI" VE "EVLİLİK"

HUMAN CONCEPTS IN CENGİZ DAĞCI'S STORY TRILOGY: "LOVE", "FRIENDSHIP", "DEATH", "HAPPINESS" "FAMILY TIES" AND "MARRIAGE"

Dr. Öğr. Ü. Samet Azap

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-4047-1443>

Ardahan Üniversitesi İnsani Bilimler ve Edebiyat Fakültesi Çağdaş Türk Lehçeleri ve Edebiyatları Bölümü

Öz

20. yüzyıl Kırım Türkleri için aidiyet duygularının koparıldığı, ontolojik bunalmaya sürüklendikleri, yurtsuzluk itkisi çektikleri zamanları imler. Rusların Kırım topraklarına Yahudileri yerleştirmek istemeleri, yaşanan açlık/sefalet ve işgal süreci Kırım Türklerinin başkaldırısıyla soylu bir direnişe yol açmış, Rusların bu direnişi kanlı şekilde bastırması ve Kırım Türklerinin sürgüne gönderilmesiyle ontolojik bir kopuş süreci hız kazanmıştır. Cengiz Dağcı da halkı gibi kendi topraklarından koparılmış ve umutsuzluk, çaresizlik içindeki Kırım Türklerinin kolektif milli benliğini kalemiyle ayakta tutmaya çalışmıştır. Cengiz Dağcı, daha çok savaş izleği etrafında romanlarını kaleme almasıyla bilinir. Onun romanlarında gerek kendi hayatından gerekse Kırım Türklerinin yaşadığı işgal süreçlerinden örnekler görmek mümkündür. O realiteyle kurguyu yoğurarak bir tarih kitabı titizliğinde gerçeklerin görünür kılınmasını ve Kırım Türklerinin uğradığı zulüm ve ötekileştirmeyi anlatmayı amaçlamıştır. Türkiye'de yazar hakkında yapılan çalışmalara bakıldığında onun daha çok romancılığının öne çıkarıldığı görülür. Ancak İngiltere'de yaşadığı dönemlerde kaleme aldığı öykü üçlemesi de onun başka bir yönünü, öykücülüğünün de romancılığı kadar olmasa da dikkate değer olduğunu gösterir. Bu çalışma yazarın "Bir İngiliz Öyküsü" başlığı altında ele aldığı üç uzun öykü üçlemesi; "Bay Markus Burton'un Köpeği", "Bay John Marple'ın Son Yolculuğu", "Oy, Markus, Oy!" öykülerindeki insani kavramların irdelenmesi üzerinedir.

Anahtar Kelimeler: Kırım Türkleri, Cengiz Dağcı, Öykü, İşgal, Başkaldırı, Bir İngiliz Öyküsü

Abstract

For the Crimean Turks, 20th century imply the times that the sense of belonging is broken, the ontological frustration is dragged on, they feel rootlessness. Russians' desire to place Jews in the Crimean lands, the hunger / poverty and occupation process led to noble resistance through the rebellion of the Crimean Turks, and the ontological break-up has gained momentum as the Russians repressed this resistance in a bloody manner and sent the Crimean Turks to exile. Cengiz Dağcı tried to keep the collective national identity of the Crimean Turks, like their people ripped off from their land and in despair and helplessness. Cengiz Dağcı, known mostly for his novels around the war track. In his novels, it is possible to see examples from his own life or from the occupation processes experienced by the Crimean Turks. Through integrating reality with fiction, he aimed to make the facts visible in a book, that is prepared with the rigor of a history book, to describe the cruelty and alienation of the Crimean Turks had experienced. Referring to the studies about the author in Turkey appears to be featured more of his novels. However, the trio of stories he had wrote during his time in England shows another aspect of him; that is although his storytelling is not as remarkable as his novelty, it is still remarkable. This study focuses on the human concepts in the authors' the three-long story trilogy that he wrote under the title "An English Story"; "Mr Markus Burton's Dog", "Mr. John Marple's Last Journey", "Oh, Markus, Oh"

Keywords: Crimean Turks, Cengiz Dağcı, Story, Occupation, Rebellion, An English Story

A. Öykülerin Yazılış Tarihine Düşülen Not/Ön Sözü

Cengiz Dağcı'nın üçleme tarzında, "Bir İngiliz Öyküsü" başlığı altında yazdığı romanı andıran üç uzun öyküsü ya da diğer bir deyişle povesti olay örgüsü bakımından birbirinin devamı şeklindedir. Edebiyatta "nehir roman" teriminin olduğu bilinmektedir. Nehir roman, bir yazarın kalemiyle farklı zamanlarda yazılmalarına rağmen aksiyon ya da düşünce örgüsü bakımından birbiriyle bağlantısı olan ve böylelikle devamlılık barındıran romanlar için kullanılan terimdir. (Sazyek 2013: 238) Ancak "nehir öykü" teriminin olmaması nedeniyle öyküler bu şekilde adlandırılmamaktadır. Öyküler 1998 yılı ile 2000 yılları arasında yayımlanmıştır. Bu süreç Cengiz Dağcı'nın çok sevdiği eşi Regina'yı kaybettiği döneme rastlar. "Bay John Marple'in Son Yolculuğu" öyküsünün ön sözünde Dağcı öyküyü karısına adadığını şu sözlerle belirtir;

"Benim Regina'm,
56 yıl derin bir dostluk ve bunun 53 yılını evlilik bağıyla bağlı olduğumuz hayatımızda ebedi sahada çalışmalarımın üzerine seninle hiç konuşma-

dım, çünkü sen benim ne yazdığımı, nasıl yazdığımı, niçin yazdığımı biliyordun sanırım. Yalnız İngiliz öyküsü "Bay Markus Burton'un Köpeği" yazılıp tamamlanınca öykü üzerine danışma ihtiyacını duydum. Sen çok beğenmiştin öyküyü. Belki de senin bu beğeninden kaynaklanan bir güçle, bir bakıma söz konusu öykünün devamı olan, "Bay John Marple'in Son Yolculuğu" üzerine çalışmalara başlamıştım. Senin son bir yıl içinde halsizliğini biliyor ve gözlerini yaşama kapatmadan önce öyküyü tamamlayacağımı umuyordum. Eserin son bölümleri yazılırken benim kollarım arasında kapattın gözlerini yaşama. Bu öykü senin öykündür." (Dağcı 1998b: 5)

Olay örgüsü bakımından birbirinin devamı olan bu iki öykü dışında kalan son öyküsünü de Dağcı karısını kaybettikten sonra kaleme alır. "Oy, Markus, Oy!" öyküsünün önsözünde bu durumu şöyle dile getirir;

"Bu öykü *Biz Beraber Geçtik Bu Yolu* romanım tamamlanmak üzereyken tasarlanmıştı; İngiliz öykülerinin üçüncüsü ve sonuncusu olacaktı.

"Bay Markus Burton'un Köpeği" ve "Bay John Marple'in Son Yolculuğu" eşim Regina hayattayken yazıldılar. Öyküler üzerine çalışırken başımı her kaldırdığımda yazı masamın yanına atılı koltukta görüyordum onu. Koltuğa gergefi veya kitapla otururdu her zaman. Regina'nın yanımda olması düşlerimi ve düşüncelerimi zenginleştiriyordu.

"Oy, Markus, Oy!" Regina'sız yazıldı. Son on bir aydır onun oturmuş olduğu koltuğa hiç kimse oturmadı; kızım, torunuma, büyük torunuma o koltuğa oturmamalarını rica ettim. Öykü üzerine çalışırken arada elimi kaldırıp koltuğun arkalığını okşadım ve "Ben sensiz değilim, sen benim yanındasın," dedim içimden kendi kendime.

Yazmaya başladığımda öykünün isminin "Unutulan Değerler" olacağını düşünmüştüm. Fakat öykü üzerine çalışmalarım ilerledikçe öyküye Oy, Markus, Oy! başlığını daha bir isabetli buldum.

Tuhaf bir kişi Markus. Markus'u sevenler olur, sevmeyenler olur. Okurun Markus'un kişiliğini yorumlamasının dışında ve değişik bir özelliği var benim için. Hayatımın bir yıla yakın en müşkül zamanı içinde yaşayabilmeme yardımcı oldu bana Markus." (Dağcı 2000: 5)

Öykülerinin önsözleri incelendiğinde Dağcı'nın kendi ruhsal dünyasından kesitlerle kurguladığı öykülerinde karısı Regina'yı da yaşattığı görülür. Öyküler ana hatlarıyla "aşk", "dostluk", "ölüm", "mutluluk", "aile bağı" ve "evlilik" kavramları etrafında değerlendirildiğinde Dağcı'nın İngiltere'de hayatını geçirdiği 68 yılın gözlemleri dışında İngiliz sosyal, ekonomik ve kültürel yaşam tezahürlerinden de izler bulunduğu görülecektir.

B. "Bay Markus Burton'un Köpeği"nde Savaşın Gölgesinde Sağaltıcı Unsurlar: "Dostluk" ve "Aşk"

"Bay Markus Burton'un Köpeği"¹ öyküsünün konusunu yazar yaşamın içinden seçmiştir. Bir gün eşi ile birlikte yürüyüşe çıkan Dağcı'nın, bir bahçenin içindeki mezar ve yanındaki platformun üstündeki köpek heykeli dikkatini çeker. Bahçenin yanında duran adam, bu mezarın İkinci Dünya Savaşı sırasında evine bomba düşen Mister Johnson'un, köpek heykelinin ise, ona bağlı olan, eve bomba düştükten sonra sahibinin ölüsüne kimseyi yaklaştırmayan ve sahibinin ölümünden kısa süre sonra ölen köpeğe ait olduğunu anlatır. Hem mezarı, hem de heykeli Mister Johnson'un kızı yaptırır. Bu olaydan çok etkilenen Cengiz Dağcı, eve dönünce "Mister Johnson'un Köpeği" başlıklı bir hikâye yazmaya başlar. Ancak bu hikâye yerine Varlık dergisine gönderdiği Arkadaşım Maksut adlı hikâyeyi yazmaya başlamıştır² (Dağcı 1988: 93-98). Yansılarda da bahsedildiği gibi Dağcı, "Bay Markus Burton'un Köpeği" öyküsünü gerçek yaşamdan almıştır. Hikâyede birbiriyle çok samimi arkadaş olan Markus Burton ile John Marple ve onun köpeği Benci ile kızı Dorothy'nin yaşadıkları anlatılmıştır.

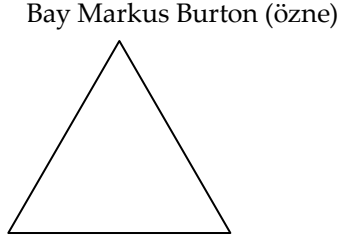
Öyküyü özetlemek gerekirse, Bay Markus Burton yalnızlığını unutmak için bir köpek alır adını Benci koyar. İkinci dünya savaşının devam ettiği sıralarda Bay Markus Burton'un evine bomba düşer ve Bay Markus Burton yaşamını kaybeder. Köpeği Benci ise ortadan kaybolur. En yakın arkadaşının ölümüne çok üzülen John Marple Benci'yi ölmek üzere iken bulup onu da sahibinin yanına gömer. Bunu haber alan kızı Dorothy Kana-

¹ Dipnotlar ve alıntılar bu baskıya aittir. (Cengiz Dağcı, *Bay Markus Burton'un Köpeği*, Ötüken Neşriyat, İstanbul, 1998a.)

² Ayrıca bkz. (Sibel Durak Soykıray, "Cengiz Dağcı'nın Hikâyeleri (İnceleme-Metin)", Ege Üniversitesi SBE Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, İzmir, 2004.)

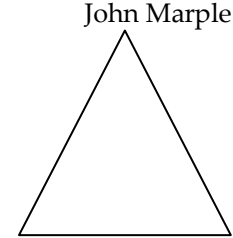
da'dan gelerek John Marple ile tanışır ve aralarında büyük bir aşk başlar.

Yazar öyküyü iki farklı düzleme ayırır. Özne, nesne ve dolayımlayıcıdan oluşan

Dostluk (nesne)

Benci ve John Marple (dolayımlayıcı)

Aşk (nesne)

Dorothy (dola-

yımlayıcı)

Rene Girard'ın *Romantik Yalan ve Romansal Hakikat* adlı kitabında bahsettiği üçgen arzu modelinin köşelerini arzulayan özne, arzu duyulan nesne ve dolayımlayıcı oluşturur. Özneye arzunun temel modelini dolayımlayıcısı verir. Özne nesnesini bir başkasınca istendiği/arzulandığı/fark edildiği için arzular. Mimetik arzu diye adlandırılan bu yönelim, her zaman öteki olma arzudur. (Girard 2011: 82) yukarıdaki iki üçgen arzunun köşelerini; özne olarak Bay Markus Burton ve John Marple, nesne olarak dostluk ve aşk, dolayımlayıcı olarak ise, Benci, John Marple ve Dorothy oluşturur. Bay Markus Burton tek başınalığını dostluk kavramına sarılarak Benci ve John Marple ile çoğaltırken; John Marple en yakın arkadaşı Bay Markus Burton'u kaybettikten sonra Dorothy'nin aşkıyla arzusunu biçimlendirir. Bu çerçevede öykü özne, nesne ve dolayımlayıcılar çerçevesinde değerlendirilebilir.

Öyküye "tuhaf değil mi yani?" (s. 5) şeklinde şaşkınlık cümlesiyle giriş yapan yazar, Benci'nin eve getirilişiyle Bay Markus Burton'un eşini kaybettikten sonraki en güzel günü olduğunun altını çizer. Yazarın yalnızlık sorunsalına dikkat çektiği bu giriş cümlesi, bir köpeğin arkadaşlığına muhtaç olan Bay Markus Burton'un yalnızlığı dışında, İngiliz toplumun iletişim kanallarını kapayarak bireyi teklige iten vurdumduymaz anlayışını da

Rene Girard'ın "Üçgen Arzu Modeli"ni dikkate alarak oluşturulacak iki şekil öyküyü daha görünür kılacaktır;

inceden eleştirir. Öykü boyunca kızından ve damadından uzak olarak hayata gözlerini yumması, hayatta Benci ve John Marple dışında başka arkadaşına sahip olmaması da bunun göstergesidir. İnsan yaşamı boyunca başkalarına muhtaç yaşar. Arthur Schopenhauer, "normal insan, yaşamından haz alması bakımından, kendi dışındaki şeylere, mala mülke, mevkiye, kadınlara ve çocuklara, arkadaşlara topluma vb. muhtaçtır; yaşamının mutluluğu bunlara dayanır: Bu yüzden, onları yitirdiğinde ya da onların kendisini aldattığını düşündüğünde yıkılır." (2009: 35). Markus Burton da eşini yitirdiğinde büyük bir yıkım yaşar ve kendi kabuğuna çekilir; "eşinin vefatından sonra garip bir boşluğun içinde geçirmiş olduğu sıkıntılı ve ıstıraplı günlerini unutuyor, kenardan hayranlıkla Benci'yi seyrediyordu Bay Markus Burton." (s. 6) Onu hayata yeniden bağlayan dost canlısı olarak bilinen öyküye adını da veren Benci adlı köpektir.

Dost, bireyin dünyalık zamanında destekleyeni, iyi kötü anlarında yanında olan çıkarsız, samimi ve dürüstlük içeren bir iletişim kanalının sağlayıcısıdır. "Dostluk (ise) İnsan hayatının başlıca sevinci, ölçülülük ise huzur ve mutluluğun tek kaynağıdır" (Hume 1976: 115). Bay Markus Burton'un tekligini çoğaltan onu ontolojik olarak sağaltan, dolayımlayıcısı konumundaki dostu John Marple'dir. "John Marple, savaşı görmemişti. Görmeyecekti de.

Okuldaydı henüz, ayağını kaybetti trafik kazasında. Gençliği koltuk değneğiyle geçti. Sonraları ahşap bir ayak uygulayıp bağladılar. Buduna; ama olacak olmuştur bir kere hayatında her şey ters düştü onun hesabına" (s. 7). Kendindeki eksiklik duygusunu en yakın dostu Bay Markus Burtonla tamamlayan John Marple, Benci'yi de kendi köpeği gibi sahiplenir. Böylece bu üçlü arasında sevgiye dayalı bir dostluk köprüsü de kurulmuş olur. "Dostu John Marple da hemen ısınmıştı köpeğe" (s. 6).

Bay Markus Burton'un köpeği Benci ve dostu John Marple dışında hayata onu bağlayan yıllardır görmediği Dorothy adlı bir kızı vardır; "sarışın güzel bir kızdı Dorothy. Sarışınlığını yitirmeksizin büyüdü, vücudu kadınlığını buldu. On iki yaşındaydı Dorothy annesini yitirdiği gün. Cenazesinden tam bir hafta sonra eşinin Northampton'da yengesinin yanında kaldı ve bir daha kızını görmek nasip olmadı Bay Markus Burton'a." (s. 9) Dorothy ile Bay Markus Burton'un aralarındaki ilişki mesafeler dolayısıyla kopma noktasına gelir. Kızının bir pilotla evlendiği haberini alan Bay Markus Burton, savaş dolayısıyla kızından dört yıldır haber alamaz. Bu süreç onu iyice kırgınlığa ve yalnızlığa iter. Böyle bir ruh halinde bulduğu köpeği Benci'yle aralarındaki duygusal ilişki oldukça hızlı gelişir; "Tragedyalarla dolu bir dünya içinde Bay Markus Burton'un yegâne zevki Benci olmuştur" (s. 13). Benci, bir anlamda özneyi teklife içe kapanmaktan alıkoyan bir nesnedir. Bay Markus Burton'un tragedyalarla, yani kaotik bir süreci yaşadığı hayatı aslında ikinci dünya savaşının bütün dünyayı saran olumsuz yönüne de bir eleştiridir. Savaşın karanlık yüzünü yaşayan ve bunu romanlarında oldukça ayrıntılı işleyen Dağcı'nın sosyal hayatı işlediği hikâyelerinde bile bu psikolojiyi kahramanlarının ruhsal yapısıyla ilişkilendirerek verdiği görülür. Zaten Markus Burton'un ölümünün de ikinci dünya savaşının artık sonlarında evine düşen bir bomba dolayısıyla olması Dağcı'nın savaşın etkisinin savaştan oldukça uzakta rahat bir şekilde

evlerinde sakince oturan İngilizleri de saracahı izlenimi verir.

Öykünün önemli açar ibarelerinden biri de savaştır. İnsanın ontolojik olarak tükenişini imleyen savaş bireyi yok oluşa sürükler. "Kişi savaş ve savaşın maddi hedefleri açısından vasıta" (Evola, Guenon 2003: 12) durumundadır. Cengiz Dağcı, savaşı canlı olarak yaşayan esir düşen hatta bunu *Korkunç Yıllar* adlı romanında Sadık Turan karakteriyle kendi öz yaşam öyküsünü aynı potada eritir. Dağcı yaşadığı zor hayat dolayısıyla Türk romancılar arasında gerek şahsi, gerek sosyal planda en çok ıstırap çeken yazarlardan biridir (Kocakaplan 1992: 5). Bu bağlamda onun savaş psikolojisinden kurtulamaması doğaldır. Susan Sontag; "artık savaşlar hepimizin oturma odalarında sükûnet içinde seyredilip dinlenen görüntü ve seslere dönüşmüş durumdadır." (Sontag 2005: 17) diyerek savaşın geçmişten günümüze insan hayatının içine kadar girerek normalleştiğinin izlenimini verir. Öyküde zaten yaşamı çile dolu geçen Bay Markus Burton'un hayatını kurgunun merkezine savaşla bağdaştırarak alması, ikinci dünya savaşının yarattığı travmayı anlatmak içindir;

"Her şey güzelleşmişti Bay Markus Burton'un hayatında Benci'yle. Eski ıstırapları eriyip tükendikçe, ileriye daha bir sıhhatli gözleriyle bakabiliyordu. Öyle ki, gözlerini yaşama kapatmadan önce kızı Dorothy'yi göreceğine de inanmaya başlamıştı. Savaş bitsindi hele! Bitecekti savaş. Bitmesine çok kalmamıştı artık. Düşmanın uçakları tarafından kent bombalanması gündün güne azalıyordu. Gazetelere göre iki, üç aydan fazla sürmezdi savaş. Herkes alarm sinyallerinin, uçak uğultularının kesileceği ve savaştan sonra gelecek olan huzurlu zamanı bekliyordu." (s. 16)

Mekânı cehennemleştiren insanların varlık alanları hiçe sayan savaşın bitecek olma umuduyla birlikte Bay Markus Burton'un

köpeği Benci ve dostu John Marple arasındaki bağ gittikçe kuvvetlenir; *“kardeşi askere gitti; çok geçmeden Dunkirk’e çıkış eylemlerinde hayatını kaybetti ve John Marple anasız babasız, kardeşsiz, hısum-akrabasız ama lokantayla kaldı tek başına. Savaş başlayalı komşu kadının bir de (arada sırada) Bay Markus Burton’un yardımcılarıyla işletiyordu lokantayı”* (s. 17). Dostluk karşılıklı eylemsel bir gönül ve el birliği ile kuvvetlenir, anlam kazanır. Bay Markus Burton ile John Marple de yakınlarını kaybettikten sonra yalnızlıklarını birbirlerine destek olarak öteliler. Ancak bu üçlü sevgiye dayanan dostluk ilişkisi Bay Markus Burton’un evine bomba düşmesiyle biter; *“bomba Markus’un evine...”* (s. 57) Savaşın insan hayatını elinden (ç)alan yok oluş süreci ölümle sonlandığında bireysel hayatın sonu ile insanın da dünyalık zamanı sonlanır; *“dostluk, gerçek dostluk, yalnızca iyi günlerde değil, kötü günlerde belli oluyordu. Markus’un cenazesiyle ilgili bütün masrafları kendisinin kesesinden karşılamaya karar verdi”* (s. 63). Bay Markus Burton’u kaybetmenin üzüntüsüyle kendini kaybeden John Marple’nin aklına Benci gelir. *“Korkma Benci!.. Korkma!.. Geliyorum!... Geleceğim!”* (s. 77) John Marple, Benci’yi yıkıntuların arasında can çekişirken bulunduğu anda artık çok geçtir. Benci’yi sahibinin yanına gömer. *“Ve böylece Benci’nin öyküsü sona erdi”* (s. 81). söylemiyle yazar, öykünün artık odak noktasının Benci olmayacağı izlenimi verir.

En yakın dostunu ve köpeği Benci’yi kaybetmenin üzüntüsüyle John Marple iç monologla savaşa ve getirdiği yıkıma sitem eder; *“savaş, dedi içinden. Tanrı’nın yaratmış olduğu insanoğlu nasıl yapabiliirdi bunları başka insana?”* (s. 70) Bu iç sesin yazarın kendi belleğinde saklı olan savaşın izleri olduğu çıkarımsanabilir. *“İnsan için var olan ve olup biten her şey, her zaman dolaysızca onun bilincinde vardır ve orada olup biter; bu yüzden önce önemli olan, açıkça bilincin niteliğidir ve çoğu durumda içinde ortaya çıkan biçimlerden çok, bu niteliğin kendisi söz konusudur”* (Schopenhauer 2009: 10). Dağcı da yaşamında derin izler bırakan savaşı, Bay Markus Burton ile John Marp-

le’nin hayatları üzerine odaklanarak aktarır.

Öykünün bir diğer önemli izleği aşk’tır. Bay Markus Burton’un ölümünden sonra defalarca kızını arayan mektup yazar ancak sonuç alamayan John Marple, lokantasına geri döner. Bir gün bir kadın müşterisinin gelişyle bütün hayatı değişir. Çay içmek için birkaç gün üst üste gelen genç kadın John Marple’yi etkiler; *“kadın öylesine güzeldi ki, yalnızca lokantasında ve yüz yüze gelip konuşmuş olduğundan değil; sokakta yanından geçseydi de kadının güzelliği göğe çıkaracaktı onu”* (s. 92). Önce kimliğini gizleyen Dorothy babasının en yakın dostuyla arasında kurulan duygusal bağ ile kim olduğunu söyler. John Marple’den kendisini Londra’yı gezdirmesini rica eden Dorothy, onun bir ayağının sakatlığından dolayı mahcup olması karşısında içten ve samimi bir şekilde sakatlığını önemsemediği izlenimi verir; *“ben sakatım dedi John Marple, sırtını çevirmeksizin”* (s. 102). Dorothy; *“John sen sakat değilsin”* (s. 103). Aralarında geçen bu diyalog aşkın kusurları örten yönünün göstergesidir. Çünkü âşık olmak, *“dünyayı yeni bir bakış açısıyla algılamaktır.”* (Alberini 1990: 50) bu algılayış iki insanın aralarındaki sonsuz bir akışkanlıktır. Aşkın özneyi biçimlendiren, dönüştüren yapısı ortak sevdiklerini kaybeden iki insanı yakınlaştırır.

Aşkın verdiği manevi hazla zamansızlığa doğru yol alan John Marple ve Dorothy, birbirlerinde kendi eksikliklerini tamamlarlar; *“John Marple’in hayatında çok uzun süren yalnızlık aynası o gün kırıldı.”* (s. 126) söylemiyle yazar John Marple’nin uzun süre yalnız olduğunu yineler. Dorothy ise kocasını ve babasını kaybettikten sonra kendisine destek olacak gücü John Marple’da bulur. Onun sakat olması aşklarında engel değildir; *“John Marple bütünsüzlüğünü unutuyordu. Hayatında hiç tanıdığı olmadığı bir güç geliyordu ellerine, bacak kaslarına. Dorothy’yi kucağına alıp trenden atlayası, koşarak trenden önce, Brighton kıyısına ulaşası geliyordu. Sonra da, ‘Tanrım, Dorothy’yi bu dünyaya getirmiş olan Mary’yi ve Markus’u kendi âleminde şad eyle’ diye dua ediyordu içinden.”* (s. 131) Bireyi ontolojik olarak saran onu

sağaltan aşk olgusu mekânsızlığın ve sonsuzluğun da müjdeleyenisidir. "Aşkta mutluluk zamanın sonsuzluğu karşılayabileceğinin kanıtıdır." (Badiou; Truong 2011: 44) John Marple ve Dorothy hayatlarının en mutlu anlarını evlilik yoluyla birleştirirler. Bu geçişi yazar, "beş yıl sonra" ibaresiyle verir.

Sevgi, Gasset'e göre hayatın seçimlerinin belirleyicisidir; "yaşamda öyle durumlar, öyle anlar vardır ki insan hiç farkında olmadan kişiliğinin özünü, gerçek yaradılışını büyük ölçüde ortaya koyar. Bu durumlardan biri de sevgidir." (Gasset 1996: 54) Ruhun barnağı olan sevgi eylemiyle birbirlerine bağlanan John Marple ve Dorothy'nin çocukları dünyaya gelir; "nikâhları kıyıldığı günden dokuz ay sonra Dorothy oğlan bir çocuk doğurdu. Sarı saçlı, al yanaklı ve gülbüz çocuğun adını Markuz koydular." (s. 143) söylemiyle yazar bir sonraki hikâye hakkında da ipucu verir.

Markus Burton'un bombardımandan hasar gören evini onaran çift Benci'nin de heykelini dikerler. Yazar, öyküyü "John Marple meşe ağacının gölgesinde atılı peykeye oturup dostu Markus Burton'un ve güzel Benci'nin tatlı hatıralarına gömülüydü" (s. 144) cümlesiyle sonlandırır. Romanı andıran uzunlukta olan bu uzun öykü yani povest üçlemenin ilki olarak sonraki iki öykünün de hazırlayıcısıdır.

C. "Bay John Marple'in Son Yolculuğu"nda Sonsuzluğa Uğurlama Ritüeli: "Ölüm" ve "Mutluluk"

"Bay John Marple'in Son Yolculuğu"³ Öyküsü ilk kitapta büyük bir aşkla evlenen John Marple ile Dorothy'nin ölüm nedeniyle ayrı düşmeleri ve Dorothy'nin onu hak ettiği şekilde ebediyete uğurlama serüveninden oluşur. Dorothy'ye bu yolculukta eşlik eden yeni tanıştığı Binbaşı Aleksander Weber ile aralarında duygusal bir yakınlaşma olur. İkisi de kaybettikleri eşlerinin eksikliğini birbirle-

rinde tamamlarlar.

Bay John Marple'nin hayata veda etmesiyle öyküye giriş yapan yazar, "yalnızca ölenler için değil; yaşayanların da huzurunu bozuyordu ölüm" (s. 11). cümlesiyle ölüm sonrası sonsuzluğa uğurlama ritüelinde ve devamında gelecek yıkımla Dorothy'nin karşılaşacağı güçlüklerle karşı okuru hazırlar. "Mülkiyet, sağlık, dostlar, sevgili, kadın, çocuk, at ve köpek; çünkü şeylerin değerini ancak onları yitirdiğimizde anlarız" (Schopenhauer 2009: 142). Sevdiklerini yitiren insanların içe kapanma ruhsal travma yaşayarak depresif bir ruh haline bürünürler. Onları bu kaosa sürükleyen hayatın gerçeği ölümün gelişidir.

Öyküdeki önemli izleklerden biri ölüm'dür. Varlığın sonu, (Çüçen 2003: 85) olarak tanımlanan ölüm, aynı zamanda "geriye dönüşü olmayan bir mesafedir biyolojik hareketler anlamın ifadenin bağımlılığından çıkarlar artık. Ölüm bozulmadır. Yanıt yokluğudur" (Levinas 2006: 16). Ölen kişinin yokluğu kadar arkada bıraktıkları açısından da büyük bir boşluk vehmi doğuran bu süreç ontolojik olarak kaos yol açar. Çünkü ölüm, "aynı zamanda gidiştir, vefattır. Bilinmeyene gidiştir" (Levinas 2006: 12). Bu bilinmezlik hali insanı tükenişe ve nesnel dünyadan kopuşla birlikte büyük bir yıkıma sürükler; "ölümünden sonra John'un sesi hayata bağlayacaktı Dorothy'yi. Ama John Marple'in kendisi de hiçbir yerde yoktu" (s. 19). Bay John Marple'nin ölümünün yarattığı etki de böyle bir yıkım sürecini başlatır.

Bay John Marple'nin ölümüyle birlikte hayatı da sorgulayan Dorothy, değişimin hızı karşısında şaşkınlıkla birlikte endişeli ve sitemkâr bir ruh haline bürünür;

"Yok! Sevmiyorum yeni hayatı! Çok çabuk değiştirdiler eski dünyamızı, alışamadım; alışmama fırsat verilmedi. Yalnızca dünyamız değil, insanlar da değiştiler. Bakış açıları, yürüyüşleri, konuşmaları... konuştukları dil de başka dil. İlerleyememiş, modernizm'miş!... İnsanın ruhunu zehirleyi-

³ Dipnotlar ve alıntılar bu baskıya aittir. (Dağcı, Cengiz. (1998b) *Bay John Marple'in Son Yolculuğu*, İstanbul: Ötügen Neşriyat.)

ci televizyonu icat ettiler; başlangıçta eğitici rolü olacak dediler. Şimdilerde televizyonu aç, seks; sinemaya git, seks; sokağa çık, duvarlarda seksli afişler, eti budu meydanda kızlar. Ya şu arabalar! Sokaklar yalnızca arabalara mahsus, kaldırımlarda bile insana ayağının basabileceği yer kalmadı. Sevmiyorum bu yenedünyayı! Batı uygarlığıymış, demokrasiymiş!..." (s. 18)

Geleneksel dünyasında eşi John Marple ile kendi köşelerine çekilerek yaşayan Dorothy, onun kaybıyla birlikte dış dünyadaki hızlı değişimin, robotlaşmanın farkına varır. Modernizmin Batı'yı hızla değiştirmesi karşısında Doğu ile Batı arasındaki uçurum artar. Modernizmi tanımlayan Ramazan Korkmaz'a göre; aklın büyük bir değer olarak öne çıkarılması ve pozitif bilimlerle işlenmesi sonucu dünyanın çehresinin hızla değişir. Nesnelere gizil güçlerinin, aklın aydınlığında keşfedilerek insanın gücüne katılması, yeni Pazar ve hammadde arayışları, matbaa ve makineleşmenin biçimlendirici etkinlikleri; dünyada sosyal, ekonomik ve askeri olmak üzere büyük bir sirkülasyon meydana getirir. Bu durum, bireyleri ve toplumları, tarihin hiçbir döneminde olmadığı kadar kendilik sorgulamalarına yöneltir. (2011: 14) bu sorgulamaları yazar, Dorothy ile yapar. Makineleşen dünyada duyguların da modernizm maskesi altında köreltilmesi ve yaşamın gittikçe metalaşması karşısında Dorothy, Batı uygarlığındaki bu çatlamaya dikkati çeker.

Kocasını son yolculuğuna uğurlamak Dorothy için oldukça zordur. Kocasının küllerini sandığın içine koyan Dorothy, Onlar için aşklarının kutsallık atfedilen mekânı Brighton'un kıyısına giderek küllerini denize bırakmak ister. Hayatta kocasından başka destekçisi olmaması yanında ona veda etmenin zorluğu Dorothy'yi ruhsal olarak çıkmaza sürükler; "gözlerinde birikmiş yaşlar arasında baktı sandığa. Oh John! Dedi içinden, ben seninleyim. Geç oldu artık. Yola çıkamayız bugün. Ama yarın..." (s. 29) Dorothy'nin bu yolculuğunda

ona trende tanıştığı Aleksander Weber eşlik eder. Weber'in nazik ve sıcak tavırları sonrası Dorothy kendini yeniden genç hisseder; "Dorothy hanımın yüzü gülüyordu. Dorothy hanım gençleşmişti" (s. 90). Onun ruhsal olarak yaşadığı en zor zamanında Weber'in yanında olmasıyla ikili arasında yakınlaşma başlar. Brighton'un kıyısına vardıklarında artık veda vakti gelir; "John! Ben seni zamanımızda horlanan, yaralanan, hırpalanan, sakatlanan ve kirlenen toprağa değil, hâlâ yaşayan denize verdim, dedi. Dorothy hanım." (s. 92) yazarın uğruna kanlar dökülen toprak hakkında söyledikleri; dünyayı kaotik bir çıkmaza sürükleyen II. Dünya savaşına bir göndermedir.

Kitaba da başlığını veren "ve işte Bay John Marple'in son yolculuğu böylece sona erdi." (s. 92) cümlesi bitişi ve aynı zamanda başlangıcı yani Aleksander Weber ile Dorothy arasındaki mutlu günleri haber verir.

Kocasını son yolculuğuna uğurladıktan sonra kendi içine kapanan Dorothy ne oğlundan ne gelininden ne de torunlarından beklediği ilgiyi göremez; "Dorothy hanım, Markus'un annesiydi. Dorothy hanımın nasıl nefes aldığını, nasıl yürüdüğünü bilmiyordu. Ne Markus, ne torunları, ne de gelini. Ağrılarını da bilmiyorlardı. Yakınları mı? Bir insanın yanında olan, onun elini tutan, onun gözlerine ve yüreğinin içine bakan ve gören biri oluyordu insanın yakını" (s. 107). Alıntıda Dorothy'nin dünyada kalan tek yakınlarının vefasızlığı ile modern dünyada zayıflayan aile bağlarına ve iletişimsizliğe de bir eleştiride bulunur. Bu aynı zamanda yazarın üçüncü öyküsü "Oy Markus Oy" kitabının başkişisi torun Markus ve eşinin kişiliği hakkında da fikir verir.

Binbaşı Aleksander Weber, Dorothy hanımı Noel arifesinde ziyarete gelir. Sabaha kadar sohbet eden ikili birbirlerinde huzuru bulurlar; "O yılın Noel'i Dorothy hanımın Bay Aleksander Weber'in hayatlarında en güzel ve en unutulmaz bir Noel oldu" (s. 121). Aradan geçen günler boyunca ikisi de birbirlerini düşünmeden edemezler; "yine de binbaşı Aleksander Weber'i, Counsellor Weber'i, sihirbaz Weber'i düşünmediği bir günü geçmiyordu. Dorothy ha-

nının" (s. 125). Yalnız yaşamaya daha fazla dayanmayan Weber ve Dorothy bir araya gelirler; "ben uzun yıllar bekledim. Eşimi yitireli eşime benzer mutluluğu aradım ve buldum" diyor-du Aleksander Weber'in gözleri. Dorothy hanım da mutluydu. Dorothy hanımın gözleri de teşekkür ediyordu Bay Weber'e" (s. 128). Yazar, üçleme öykünün ikincisini de yine aşka bağlar. İlk öyküde Bay John Marple ile başlayan aile bağı ve mutlu bir hayat Bay John Marple'nun ölümlüyle bu kez Aleksander Weber ile Dorothy arasında başlar.

D. "Oy, Markus, Oy!"nda Değersizleşen Sosyal Değerler Dizgeleri: "Aile Bağı" ve "Evlilik"

Yazarın üçleme öykülerinin sonuncusu "Oy, Markus, Oy!"⁴ öyküsünü, Dorothy'nin torunu Markus ve eşi Mary'nin hayatını kaybeden büyükanneleri Dorothy'nin evine taşınmaları sonrası yaşadıkları ilginç olaylar, aile bağları, ekonomik ve sosyal sorunlar üzerine kurgulanmıştır. Özetle vermek gerekirse; Dorothy, torununa evini, hiç satmaması şartıyla bağışlar, Markusla eşi Mary Londra'daki bu eve taşınırlar, Markus kendisine bu yeni çevrede iş bulmak için çalışır ama çok yeteneksiz ve pasif olduğu için hangi işe yönelse başarısız olur. Ellerindeki hazır paraları tükenen çift iyice yoksullaştıktan sonra Dorothy'nin babasının bombalanan evini çocuk bahçesine dönüştürdüğü ve Benicinin heykelini diktirdiği arazi, değerlenip ünlü bir şirkete satılınca zengin olurlar.

Yazar öykünün hemen girişine şu notu düşer;

"Madame Dorothy Marple'nin ölümünden tam üç yıl sonra taşındı genç Markus Burton'un ailesi Kanada'dan Londra'ya.

Önce şunu açıklamamız gerekiyor:

Söz aileden açılmışsa, aileyi şimdilik yalnızca Quebec'te yaşayan Markus Burton'un aynı isimde oğlu ve rah-

metli Dorothy hanımın torunu Markus, bir de Markus'tan üç yaş küçük eşi Mary oluşturuyordu. Görüldüğü gibi Markuslar kuşağı hayli uzadı son elli yıl içinde; dede Markus, baba Markus, torun Markus..." (s. 7)

İngiliz sosyo-kültürel değerlerine bakıldığında Türk kültürüne benzer bir ad verme şekliyle karşılaşılar. Üç kuşağı temsil eden Markus adı fenemolojik açıdan adın sahibini yaşatma arzusunun dışı vurumudur. Lacan, çocuğun adının doğum anından önce aile tarafından belirlenmesinin altındaki dilsel ve ontolojik etkiye dikkati çeker;

"Dil, doğum anından önce buradadır. Bu noktada ailedeki toplumsal yapılar ve kuşkusuz anne babanın idealleri, amaçları ve geçmişleri rol oynar. Bir çocuk henüz doğmadan önce, anne babalar onun hakkında konuşurlar, bir isim seçerler, onun geleceğini seçerler. Bu dil dünyası, yeni doğan tarafından çok zor kavranabilse de, çocuğun varlığının bütünü üzerinde etki yapacaktır" (s. 42).

Çocuğun adının bu şekilde belirlenmesi onun kimliğinin bir gelenek taşıyıcısı olma isteğindedir. Markus adının bu şekilde yaşatılmasının altında yatan sebep de Lacan'ın altını çizdiği gibi "çocuğun varlığının bütünü üzerinde etki yapacağı" inancıdır.

Yeni taşındıkları Londra'daki eve Markus'un en büyük hayali bir yüzme havuzu yapmaktır. Yeni yaptıracağı havuza gençler akın edecek böylece Markus köşeyi dönecektir; "Markus durmadan güçlü olmanın, büyük olmanın, ünlü ve zengin olmanın yolu yordamını arıyordu; Mary'ye ev kadını ve ana olmak istiyordu" (s. 41). Evlilik iki insanın gönül ve akıl birliği kurması aynı evi paylaşmasıdır. Öykünün iki kahramanı Markus ve Mary her ne kadar farklı şeyleri isteseler de temelde aile kurumuna olan bağlılıklarını korurlar. "Madame Dorothy'nin hatıra defterine yazdığı gibi: hiçbir insanın yaşam anlayışı başka bir insanın

⁴ Dipnotlar ve alıntılar bu baskıya aittir. (Dağcı, Cengiz. (2000) *Oy, Markus, Oy!*, İstanbul: Ötügen Neşriyat.)

yaşam anlayışına uymaz, her insan kendi yaşamını kendine göre yaşar." (s. 41) Markus ve Mary de kendi yaşam anlayışlarını kendi hayallerini yaşatmaya çalışırlar. Örneğin, Markus'un hayali zengin olmakken Mary'nin hayali çocuk sahibi olmaktır.

Aile, sadakat, güven ve sevgi yoluyla kurulan iki insanın bağılıklarını genellikle topluluk önünde ilan ettiği bir sözleşmedir. Mary ve Markus'un evliliklerinde kurdukları yuvada eksik olan para, düzenli bir iş ve çocuktur; "bir bakıma hayatından memnundu Mary. Evliliklerinin daha ilk aylarında sahip olmanın gerçek anlamını keşfetmişti Mary. Sevmenin veya sevilmenin değil, sahip olmanın. Özellikle kadın için bundan daha büyük bir zenginlik olamazdı" (s. 61). Yazarın diğer iki öyküsünde ağırlığını hissettiren sevgi ve aşk hissinin yerine bu öyküde sahiplik hissi ağır basar.

Markus yüzme havuzunun inşaatı boyunca karısı Mary ile ilgilenmez. Mary ise, komşuları George Elwood'un ilgisinden hoşlanır. Bu durum Mary'yi evliliklerini aralarında gittikçe azalan aşka karşı sorgulamaya iter; "Sadıklık ve katlanma derin aşklardan kaynaklanıyorsa şayet, düşündürücü ve çözümlenecek sorun kalmıyordu ortada. (...) aşkı unutuyordu Mary; Markus ve Markus'la birlikte bütün hayat, ağır bir yük gibi yükleniyordu Mary'nin üzerine ve yükün ağırlığı altında aman aşkı! Diyeceği yere, insani borç diyordu Mary içinden kendi kendine" (s. 77). Birçok evliliğin monotonlaşmasıyla azalan sevgi ve sadakat gibi evliliğin temel yapı taşlarının normalleşmesiyle yuvayı tutan bağlardan biri çocuk, diğeri vefadır. Mary de evliliklerindeki eksiklik duygusunun farkına varır. "Aşkı unutuyordu" söylemi evlilik kurumunun iflası anlamına gelse de birbirlerine mecbur hisseden çiftler mutsuz bir yuvada yaşamlarını sürdürmeye devam ederler. Mary ile Markus'un evliliklerindeki çatlama modern dünyadaki birçok çiftin yaşadığı kaotik sürece de göndermedir.

Markus ve Mary arasında çatıldayan evliliklerinde onları sağlatıcı nesne olarak Dorothy'nin Mary'e bıraktığı hatıra defter yer alır; "sevdiğinden fazla sev, seviyle bütün sorun-

lar çözümlenir; bütün zorluklar yenilir; insanı başarıya ulaştıran tek yol seviden geçer" (s. 87). Değerler dünyasında sağaltıcı unsur olan sevgi edimi "insanın hem dünya ile bir olmasını sağlayan, hem de aynı anda ondaki bütünsellik ve bireysellik duygusunu tatmin eden tek eğilimdir" (Fromm 1997: 109). Bu eğilimin yoksunluğu bireyi toplum içinde yalnızlaştırır ve yuvada mutsuzluğa sürükler. Sevgiye daha çok sahip çıkmanın birçok anlatıda olduğu gibi kadın olduğu görülür; "sevi dediğin hem bedende hem de ruhtaydı Mary için" (s. 97) Hırsları uğruna sevgiden ilgiden yoksun bıraktığı karısı Mary'nin adım adım kendinden uzaklaştığını Markus göremeyecek kadar körleşir. Hume tarih boyunca insanın arketipsel olarak yaşadığı bir takım ortak unsurlardan bahseder;

"Evrensel olarak kabul edilir ki, bütün uluslarda ve çağlarda insanların eylemleri arasında büyük bir örneklik vardır ve İnsanın doğal yapısı, ilkeleri ve işlemlerinde hep aynı kalmıştır. Aynı güdüler her zaman aynı eylemleri ortaya çıkarır. Aynı olaylar aynı nedenlerden çıkar, İhtiras, para hırsı, öz sevgisi, boş gurur, dostluk, eli açıklık, kamu duygusu: bu tutkular, çeşitli derecelerde karışmış ve toplum içinde dağılmış olarak, dünyanın başlangıcından beri hâlâ, İnsan soyunda gözlenen bütün eylem ve girişimlerin kaynağı olmuştur." (Hume 1976: 68)

İnsanoğlunun bu ortak yazgısı Markus için de geçerlidir. Markus'un gözünü zengin olma hırsı bürür. Bu hırsı yüzünden az kalsın nehrin suları arasında boğulacakken kurtarılır; "Maaryyy! Beni burada bırakmaa! Yalnız başıma kalırsam öleceğim" (s. 102). Tek başmalığın ve ölümün verdiği korku Markus'u kendine getirir ve havuz inşaatından şimdilik vazgeçer. Artık ikili arasında farklı yönde ilerleyen daha olumlu bir birliktelik görülür. Paralarının azalması sonucu süpermarkette işe giren Markus kendine göre bir iş olmadığı bahanesiyle ayrılır. Daha sonra çeşitli nedenlerle girdiği işlerden ayrılan Markus ve Mary için zor günler yaşanır. Markus'un

sağlığı bile bozular. Ancak yaşanan bu süreçte yine yardımlarına Dorothy yetişir. Mirasta yer alan maddeye göre evi satamayacaklarını bilen ikilinin mirasta çocuk bahçesi için bir şart koyulmadığı anlaşılır. "Benci'nin heykeli bulunan arazi bir milyon iki yüz elli bin Pound-Sterling'e satıldı ve genç Markus Burton ve eşi Mary böylece Lynton Grove sokağının ilk ve son milyoneri oldular" (s. 142). Markus ve Mary'nin zenginlikte buldukları mutluluğa ve kapitalizme yazarın eleştirisiyle öykü sona erer;

"Eskiden çocuk bahçesinin olduğu yerde BENCİ ismini taşıyan büyük bir alışveriş merkezi inşâ edildi. Kapitalizm'le demokrasinin uyuşup uzlaştığı bir sistemde kâr getiren her şeyin ve herkesin önemli yeri vardı: merkezin giriş yerinde Benci'nin tunçtan heykeli dikildi. Benci'nin boynuna asılı mermer tabelada altın harflerle şu satırlar yazılıydı:

Benci'dir mutluluğunuzun yeri
Yalnız Benci'de belli olur
Paranızın değeri" (s. 144)

Kapitalist dünya düzeninin yeni kurulum yaygınlaşmaya başladığı dönemde öyküsünü yazan yazar, kapitalizmin insanlarının hayallerini, mutluluğunu parayla satın alındığı bu yenedünya düzenini eleştirir. İlk öykünün ana izleği olan sevgi ve dostluk gibi kavramlarının yerini üçüncü öykünün sonunda paranın kapitalist düzenin alması manidardır. Modern dünyanın üretim araçlarını elinde bulunduranlar tarafından sömürülmesi üzerine kurulması, bir İngiliz ailesi örneğinde de görüldüğü gibi, mutluluğu paranın satın alacağı inancı, insanı değerlerin artık değerler dünyasında bir kokuşa doğru hızla gideceği izlenimi verir.

E. İnsani Kavramların Değişkenliği Üzerine Çıkarım

Cengiz Dağcı, romanlarında işlediği tarihi olayların dışına çıktığı bu üçleme öykülerinde İngiltere'de yaşadığı 68 yıllık uzun

dönemde gözlemlediği İngiltere'nin Londra şehrinde yaşayan İngilizlerin başından geçen olaylar çerçevesinde öykülerini kurgulamıştır. "Aşk", "dostluk", "ölüm", "mutluluk" "aile bağı" ve "evlilik" kavramları üzerine yapılan değerlendirmede, öykülerin konu bakımından birbirinin devamı olsa da üstünde özellikle durulan kavramların değişkenlik gösterdiği görülür. "Bay Markus Burton'un Köpeği" öyküsü gerçekten yaşanmış olay üzerine kurgulayan yazar Markus Burton'un köpeği Benci ve en yakın dostu John Marple aralarında savaşın gölgesinde yaşanan dostluk bağına ve John Marple ile Markus'un Burton kızı Dorothy arasında yaşanan aşka dikkati çeker. Yazarın bu öykünün devamı olan ikinci öyküsü "Bay John Marple'in Son Yolculuğu"nda ise, ölüm gerçeğini hatırlatmanın yanında mutluluğun hayatta yaşanan kayıplara rağmen yeniden yakalanabileceğini Dorothy ile Aleksander Weber arasında yaşanan duygusal birliktelik üzerinden okura aktarır. Yazar üçüncü öyküsü "Oy, Markus, Oy!"da ise Dorothy'nin torunu Markus ve eşi Mary üzerinden evlilik ve aile bağı üzerine düşüncelerini kurgular. Öykünün sonunda ise yazar kapitalizmi eleştirir. İlk öyküde sevginin dostluğun sembolü olan Benci'nin heykeli yerine alışveriş merkezi yapılmasıyla sevginin yerini artık parayla satın alınan suni mutlulukların yer almasının, yenedünya düzeniyle birlikte teknolojinin yanlış kullanılmasının eleştirisiyle verir.

KAYNAKÇA

- Alberini, Francesco. (1990). *Âşık Olma ve Aşk*, (Çev. Gül Çetinor), İstanbul: Düzlem Yayınları.
- Badiou Alain; Truong Nicolas. (2011). *Aşka Övgü*, (Çev: Orçun Türkay), İstanbul: Can Yayınları.
- Dağcı, Cengiz. (1988). *Yansılar I*, İstanbul: Ötüken Neşriyat.
- Dağcı, Cengiz. (1998a.). *Bay Markus Burton'un Köpeği*, İstanbul: Ötüken Neşriyat.

- Dağcı, Cengiz. (1998b.). *Bay John Marple'in Son Yolculuğu*, İstanbul: Ötüken Neşriyat.
- Dağcı, Cengiz. (2000). *Oy, Markus, Oy!*, İstanbul: Ötüken Neşriyat.
- Durak Soykıray, S. (2004). *Cengiz Dağcının Hikâyeleri (İnceleme-Metin)*, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, İzmir: Ege Üniversitesi SBE.
- Evola, Julius; Guenon, Rene. (2003). *Savaş Metafiziği ve Sembolik Silahlar*, (Çev: Atilla Ataman, Prof. Dr. Mustafa Tahralı, İsmail Taşpınar), İstanbul: İnsan Yayınları.
- Fromm, Erich. (1997). *Yaşama Sanatı*, (Çev. Aydın Arıtan), İstanbul: Arıtan yayınevi.
- Gasset, Jose Ortega Y. (1996). *Sevgi Üstüne*, (Çev. Yurdanur Salman), İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Girard, Rene. (2001). *Romantik Yalan ve Romansal Hakikat* (Edebi Yapıda Ben ve Öteki), (Çev: Arzu Etensel İldem), İstanbul: Metis Yayınları.
- Hume David. (1976). *İnsanın Anlama Yetisi Üzerine Bir Soruşturma*, Ankara: Hacettepe Üniversitesi Yayınları.
- Kocakaplan, İsa. (1992). *Cengiz Dağcı'nın Dört Romanı*, İstanbul: Milli Eğitim Yayınları.
- Korkmaz, R. (2011). *Dünyadaki Aydınlanmacı Süreç ve 19. Yüzyıl*, (Ed. Ramazan Korkmaz), *Yeni Türk Edebiyatı El Kitabı*, 11. Baskı, Ankara: Grafiker Yayınları.
- Leader, Darian; Groves, Judy. (1997). *Lacan-Yeni Başlayanlar için*, İstanbul: Milliyet Yayınları.
- Levinas, Emmanuel. (2006). *Ölüm ve Zaman*, (Çev: Nami Başer) İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Sazyek, Hakan. (2013). *Roman Terimleri Sözlüğü*, Ankara: Hece Yayınları.
- Schopenhauer, Arthur. (2009). *Yaşam Bilgeliği Üzerine Aforizmalar*, (Çev. Hasan ilhan), İstanbul: Alter Yayınları.
- Sontog, Susan. (2005). *Başkalarının Acısına Bakmak*, (Çev. Osman Akınhay), İstanbul: Agora Kitaplığı Yayınları.

Citation Information/Kaynakça Bilgisi

- Azap, S. (2018). Cengiz Dağcı'nın Öykü Üçlemesinde İnsani Kavramlar: "Aşk", "Dostluk", "Ölüm", "Mutluluk", "Aile Bağı" ve "Evlilik", *Jass Studies-The Journal of Academic Social Science Studies*, Doi number:<http://dx.doi.org/10.9761/JASSS7514>, Number: 65, Spring I 2018, p. 141-152.